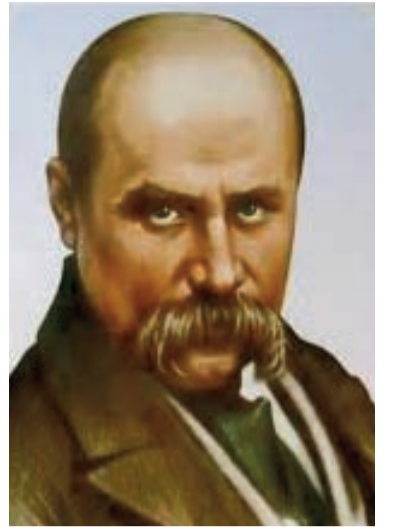

Український ВІСНИК

М. Улевіч

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXII. № 5-6 (березень) 2015

Фото Петра ШОЙМАНА

Прочитайте:

- ❖ ДО 25-річчя ЗАСНУВАННЯ СУРУ:
- ❖ Урочисте засідання, присвячене 25-річчю заснування Союзу Українців Румунії
- ❖ Ювілей минув – проблеми залишаються
- ❖ Образ Спасителя в 7-ій та 8-ій ПІСНЯХ Г.С. Сковороди (I)
- ❖ Загадковий бюст Шевченка
- ❖ Відзначення річниці Оксани Петрусенко в Бухаресті
- ❖ Світлій пам'яті Афтанасія Іванчука

Вони – молоді українці – єдинокровні брати,
бо українського цвіту повно у всьому світі,
в тому числі і в Румунії.

КОЛИ БРАТСЬКА КРОВ ПЕРЕТВОРЮЄТЬСЯ НА ВОДИЦЮ

«Русские братьев не едят!»

У своєму есе «Про братів, росіян і братів росіян», опублікованому у збірці «Тут похований Фантомас», славнозвісний письменник постмодерніст Юрій Андрухович описує одну зі сцен свого студентського життя, коли в Московському літературному гуртожитку «...вигаданому системою для виправдання й самозаспокоєння, в цьому семиповерховому лабіринті посеред жахної столиці, у загниваючому серці напівіснуючої імперії», як називає його у романі «Московіада», один з його однокурсників, прозаїк із Башкирії, запросив його в курбан-байрам скуштувати «особливої шинки».

Башкири – пише Юрій Андрухович – народ вершників. Коні супроводжують їх протягом усього життя. Малі башкирята, щойно зіпнуться на ноги, відразу ж сідають на коней. Чудові скакуни і благодатна тяглова сила, коні служать башкирам до останнього: «Коли кінь постаріє, його звільняють від фізичних навантажень і скеровують на так звану „жировку“. Там старий від'їдається і відпочиває. Останні місяці коневого життя – це суцільний кайф, як на пенсії. Потім його забивають, а з м'яса готують оце, чим я тебе якраз і пригощаю», – розповів йому його однокурсник.

В ту мить до башкирової кімнати зайшов ще один їхній однокурсник – російський поет, якого у романі «Московіада» Андрухович називає: Єжевікін.

«Сідай і ти, – звернувся до нього башкир, – та скуштуй моєї конини».

Єжевікін струсонув кучерявою головою і з

гордістю вимовив: «Русские братьев не едят!».

«Я й досі не можу вдосталь намиливатися тією фразою. Якби моя воля, то я писав би її отакенними велетенськими літерами всюди, де тільки би зміг. Наприклад, на кожному російському танкові. Чи принаймні на вході до кожного м'ясокомбінату», – кінчає своє есе Андрухович.

Українці та росіяни більше не «брати»

«Війна фактична, яка йде з Росією, примушує все більше і більше людей негативно ставитися до Росії».

Володимир Паніотто

У статті «Соціологія: українці та росіяни більше не «брати», опублікованій 2 лютого 2015 року на сайті «Голос Америки», а пізніше і на сайті «Радіо свобода», відомий український соціолог Володимир Паніотто, генеральний директор Київського міжнародного інституту соціології, зазначив: «Те, що ставлення українців до Росії погіршилося, це досить очевидно. І та війна фактична, яка йде з Росією, примушує все більше і більше людей негативно ставитися до Росії. Це досить очевидно, і дивно навіть, що це ставлення до Росії не погіршилося ще більше, враховуючи те, що більшість населення Росії підтримує цю війну».

Певна річ, не треба бути соціологом, щоб зрозуміти те, що українці стали гірше ставитися до росіян, а росіяни – до українців. У першому винна війна, а в другому –

пропаганда. Опитування з цих проблем провели паралельно українська та російська соціологічні служби – Київський міжнародний інститут соціології та «Левада-Центр». Більшість опитаних українців на запитання «Що ви зараз відчуваєте до Росії?» відповідали так: «Я думаю, що слово ненависть підійде. – Чому? Очевидно, чому: війна»; або: «Агресивна країна, яка не виконує свої міжнародні зобов'язання. Але це братній народ, і весь народ не винен. Путін винен. Ось він і має відповісти. А росіяни – вони такі ж люди, як і ми. І ми не повинні їх ненавидіти».

Між українцями і росіянами ослабли «братні почуття». За даними соціологів, частка українців, що дуже добре або в основному добре ставляться до Росії, різко скоротилася: напередодні анексії Криму, у лютому 2014 року, таких було 78%. Сьогодні кількість русофілів в Україні сягла історичного мінімуму 36,5%; а про свою неприязнь до північного сусіда заявляє 47,5% населення.

Та не тільки українці розлюбили росіян, а й росіяни змінили на гірше думку про українців.

«У росіян зараз тільки 24% позитивно ставляться до України, – зауважує Паніотто. – Це до деякої міри дивно, тому що в Росії є деяка демонстраційна установка, що українці – це братній народ, Україна – це братня країна, що ми позитивно до неї ставимося і їй допомагаємо подолати свої складності. Але, як ми бачимо, це залишається на рівні демонстрації, а реальна пропаганда працює на створення негативного ставлення до України і українців».

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Викладачка рідної мови – АНКА ШТУБІЯНУ

Від одного часу у кожному номері газети «Український вісник» читаємо статті Анки Штубіяну, котра дуже хвалить своїх учнів, які вивчають і люблять українську мову. Вона навіть не може подумати, що і про неї всі говорять лиш похвально. Вона не має часу думати про себе, бо дуже занята своєю працею в школі.

Анка Штубіяну (Майданюк) народилася 23 серпня 1980 р. в селі Негостина, повіт Сучава. Походить з доброї сім'ї. Мати і батько виростили 5 дітей, вони всі вчилися добре, були дуже чемні, послушні і тому Святий Бог їм допоміг закінчити різні школи.

Анка, найстарша сестра, закінчила філологічний факультет (секцію української і французької мови) Сучавського університету ім. Стефана Великого. Вона викладачка української мови в восьмирічній школі села Балківці. Вийшла заміж, і в неї велика радість та втіха, бо народилася дорога дочка, така ж гарна, як її мама. Вона була моєю ученицею в дитячому садочку, я її знаю з малої дитини, знаю, що дуже працююча і серйозна. Як щось задумає, то мусить зробити. Вона працює дуже плідно в школі, діти її люблять і поважають, бере участь з ними у різних конкурсах, де збирає премії.

21 лютого відбувся конкурс «День рідної мови» – національна фаза у Шербівцях. Проект розробила Анка Штубіяну з своєю колегою, викладачкою Конвалією Григорчук. Тут здобула багато премій з учнями балківської школи. У наших учнів нема досить підручників, вони старі та пірвані. Зібрався колектив викладачів і надрукував

«Підручник для другого класу». Це проф. з Чернівців Сирафима Криван, проф. Лучія Міжок (Сучава) і Анка Штубіяну з Балківців. Анка не могла бракувати там, де найголовніше для учнів. Бажає дуже багато зробити для українців. Тепер Анка приготує роботу для першого ступеня з української мови.

Феліція ГРИГОРАШ

ЮВІЛЕЙ МИНУВ – ПРОБЛЕМИ ЗАЛИШАЮТЬСЯ

В історичному літочисленні чверть століття – це мить, яка губиться у тисячоліттях, таким відрізком часу оперують скрупульозні науковці тільки тоді, коли цієї «миті» сталася якась кардинальна для людства подія.

Зате в житті людини, певної людської спільноти, – це поважний відтинок часу, тим більше тоді, коли ознаменовує річницю-ювілей (в людини), чи наріжний камінь, радикальний поворот в існуванні спільноти – у нашому випадку української громади Румунії.

Українці усвідомлюють, а найперше ті, хто жив за комуністичної диктатури, що революція 1989 року, а з нею настання демократії, що включає свободу слова, можливість гуртуватися за політичними чи етнічними критеріями, свобода віросповідання – подія знаменна, бо вперше за свою історію – це немало століть – відколи живуть на теперішніх територіях, які зараз перебувають у межах румунської держави, дістали можливість мати власну організацію на національному рівні – Союз Українців Румунії. Їх національні права закріплені Конституцією, а потреби організації фінансуються з державного бюджету. Таких сприятливих можливостей для національного відродження меншин не існує у жодній європейській країні, в яких проживають значні українські громади.

У таких обставинах, в умовах існування крайових філій та підпорядкованих їм місцевих міських та сільських організацій, в умовах міцної матеріальної бази відзначення 25-річчя заснування СУРу могло стати моментом не так урочистих заходів, як насамперед нагодою підведення підсумків того, що було зроблено за чверть століття у справі відродження національної свідомості, у сфері шкільництва, культури, літератури, преси, у залученні молодих поколінь до активної участі в житті та діяльності сурівських організацій та ін.

А для обговорення цих питань треба було організувати симпозиум чи бодай круглий стіл, підготовлений заздалегідь, з участю ініціаторів та засновників СУРу, істориків, народознавців, письменників, голів філій та організацій, зарубіжних гостей, найперше з України, і з боку СКУ, представників українських організацій з близького зарубіжжя – Польщі, Словаччини, Сербії та інших країн.

Звіти і розвідки, статистичні дані, виступи могли стати підвалиною для дальшої діяльності СУРу, покращення її у найважливіших ділянках. Наприклад, досі не маємо ґрунтовного дослідження про причини зменшення чисельності українців Румунії, спад зафіксований переписами, що відбулися після 1989 року. Явище це дуже тривожне, його не можна виправдати тільки тим, що багато українців виїжджають на заробітки в різні країни Європейського Союзу. Причини тут глибші, це найперше брак національної свідомості серед молодих поколінь українців, яку повинен плекати СУР.

Із доповідей, виступів, дебатів можна було надрукувати збірник, який мав стати цінним документальним свідченням 25-річної історії СУРу.

Та, не тільки на мій подив, провід СУРу обмежився урочистим засіданням, але не в Бухаресті, де було закладено основи організації в кінці грудня 1989 року і де живуть ініціатори й підписувачі установчого акту організації, а в Сігеті з участю закордонних запрошених, спектаклями та ювілейними медалями.

Пишу ці рядки не задля того, щоби зіпсувати комусь святковий настрій, породжений славною річницею, і не тому, що я, один з ініціаторів заснування СУРу, на урочистості не поїхав, як не поїхали й інші ініціатори народження нашої національної організації.

Про причини відсутності інших не скажу, у кожного були власні причини. Скажу про себе: я не поїхав до Сігету, бо у мене інший погляд на такі події, які, на мою думку, повинні мати позитивні зримі наслідки.

Дехто може подумати, що мене (а може й інших ініціаторів-засновників СУРу) зачепило за живе те, що наші заслуги як першопрохідців не визнаються, чи хоч би примовчуються, навіть більше того – один непомітний мовознавець і бездарний публіцист нахабно написав, що єдиним ініціатором СУРу був покійний Степан Ткачук, бо він бачив його виступ по телебаченню. Ткачук має свої заслуги у становленні СУРу як офіційної організації, він не потребує адвоката-самозванця, котрий не має ніякої заслуги перед українцями Румунії, проте є багаторічним хосенцем здобутків інших, посідаючи високе незаслужене місце в структурі організації. А таких парадоксів у нас, на жаль, немало.

Тому, аби 25-річний ювілей заснування СУРу мав якийсь конкретний вислід, я запропонував Степану Бучуті видати книгу-документ, яка би висвітлювала чвертьвікову історію нашої організації. Він погодився, а обов'язок видання цієї цінної книги я взяв на себе. Та цей задум не можна втілити в життя без допомоги голів філій, тих людей, котрі започаткували СУР на національному рівні, на рівні повітів з компактним українським населенням, в містах і селах. Тому запрошуюю їх до співробітництва на користь нашої спільної справи. Отже:

ЗВЕРТАЮСЯ ДО ГОЛІВ ФІЛІЙ, ЗАСНОВНИКІВ СУРІВСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ВСІХ РІВНІВ ВИСИЛАТИ ДО ЦЕНТРАЛЬНОГО СУРу В БУХАРЕСТІ НА МОЄ ІМ'Я КОПІЇ УСТАНОВЧИХ ДОКУМЕНТІВ, ЯКІ ПРИВЕЛИ ЗА ЗАСНУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙ, ВИСТУПИ НА З'ЇЗДАХ, СПОГАДИ ПРО ТЕ, ХТО Й ЯК ДІЯВ, ЩОБИ ЦІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІСНУВАЛИ ТА МІЦНІЛИ, ПРО ТЕ, ЯКІ БУЛИ ПЕРШІ КРОКИ У ВІДРОДЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ ТА КУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

*** СПОГАДИ ПРО ЛЮДЕЙ, ЯКІ ДОКЛАЛИ ЗУСИЛЬ ДО ЗАСНУВАННЯ СУРІВСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА ЯКІ, НА ЖАЛЬ, МІЖ ЧАСОМ ВІДІЙШЛИ З ЖИТТЯ.**

*** ВРАЖЕННЯ ТА РЕАКЦІЇ УКРАЇНЦІВ НА ЗАСНУВАННЯ СУРу.**

*** ФОТО-ДОКУМЕНТИ ІЗ ЗАСІДАНЬ, ДІЙ, ЗАХОДІВ НОВОСТВОРЕНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, КУЛЬТУРНИХ ПОДІЙ.**

*** СВДЧЕННЯ ЛЮДЕЙ, ЯКІ БУЛИ ЧИМОСЬ ПРИЧЕТНІ ДО ДІЙ СУРІВСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, ЯКІ СТАЛИ АКТИВНИМИ УЧАСНИКАМИ ДУХОВНО-КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ МІСЦЕВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ.**

*** СПОГАДИ І ВРАЖЕННЯ ВІД КОНГРЕСІВ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ, ВИСТУПИ НА ЦИХ ФОРУМАХ.**

Книга повинна вийти до наступного З'їзду СУРу.

Михайло МИХАЙЛЮК

Загадковий бюст Шевченка

Ще з самого мого дитинства, тобто відколи я себе знаю, запам'ятав те, що в нас дома знаходився, між іншими речами, і бюст Тараса Шевченка. Був він невеликим, заввишки приблизно 30 см, зроблений із гіпсу, і покритий якимось коричневим лаком, так що виглядав наче він був із міді. Представляв Шевченка у смушевій кучмі, будучи точною копією погруддя-пам'ятника, здійсненого 1923 року скульптором К. Терещенком, що спочатку знаходився на могилі Тараса Шевченка на Чернечій горі Канева, яку пізніше почали називати Тарасовою горою. 1923 року Тарасову гору було оголошено державним заповідником, який перший в Україні був удостоєний статусу «Національний». Пізніше, 1939 року, замість цього пам'ятника на могилі Кобзаря був поставлений новий пам'ятник роботи скульптора М. Манізера та архітектора Є. Левінсона. Перший пам'ятник-погруддя тепер знаходиться біля Літературно-меморіального музею імені Тараса Шевченка. Тут же знаходиться і чавунний пам'ятник-хрест, зроблений 1884 року у Києві, який спочатку стояв на могилі поета. Все це разом з іншими спорудами (комплекс сходження на Тарасову гору, Тарасова світлиця т.і.) становить Шевченківський Національний Заповідник.

Бюст, який знаходився у нашому домі, завжди стояв на почесному місці у батьковій кабінеті, де була й бібліотека. Мій батько, Денис Онищук, дуже цинив його. Не знаю звідки і відколи мав його батько, але запам'ятав із того, що колись говорилося дома, що батько мав його з часів юнацтва, ще доки оженився (1936 року). Саме завдяки цьому бюсту, коло якого, могу сказати, що виріс, я дізнався з дитинства, що існує дуже великий поет, геній українського народу, котрий називається Тарас Шевченко – ім'я було написане на бюсті.

Тому що батько дуже цінував його (можливо, що існування бюста було пов'язане із певним життєвим моментом батька, або щось йому нагадувало...), то ми

дуже пильнували, щоб його не ушкодити. Про це дбав постійно і батько, а це не було легко, адже його життя було бурхливе, головню після закінчення Інституту фізкультури у Бухаресті і початку трудового життя. Про це написав пан Михайло Михайлюк в своїй статті «Денис Онищук – або життя скитальника» («Наш голос» № 128 – 129/2005) або таки сам батько в своїх автобіографічних «Споминах» (В-цтво «БУКРЕК» 2013, Чернівці). Завдяки цим старанням бюст залишався цілим, неушкодженим, хоч нераз було потрібно переселятися з одного міста в інше, перебиратися з одного помешкання в інше, а під час війни довелося і евакуюватися. До цього можна додати і два великі землетруси, 1940 і 1977 років, внаслідок яких у нас дома дещо попадало і порозбивалося. Всупереч цьому всьому, бюст Шевченка продовжував бути цілим і стояти на своїм місці навіть і після смерті батька.

Те, що існування цього бюста було безпосередньо зв'язане із пам'яттю нашого дорогого Дениса, додавало йому сентиментальну вартість і підтверджувало увагу, яку вся наша родина приділяла його збереженню. І все ж таки, коли ніхто не сподівався, всупереч нашій увазі, одного року під час наведення порядків у домі, хтось ненароком шовхнув бюст, він упав і розбився так, що вже не було можливо зліпити його до купи. Тоді ми всі дуже переживали втрату, жаліли, що таке сталося, а у мами сльози заповнили очі. Потішала нас надія, що, може, колись вдасться пристарати інший бюст Шевченка, яким би замінити втрату. З цією надією ми жили довгий час і все сподівалися, що така нагода появиться, головню тоді, коли мали можливість побувати на Україні, але всі старання знайти бюст поета були даремними. Не покидала нас надія і після багатьох років наше бажання сповнилося. Цілком несподівано минулого року, на початку жовтня, я мав нагоду поїхати екскурсією, організованою СУРом, до

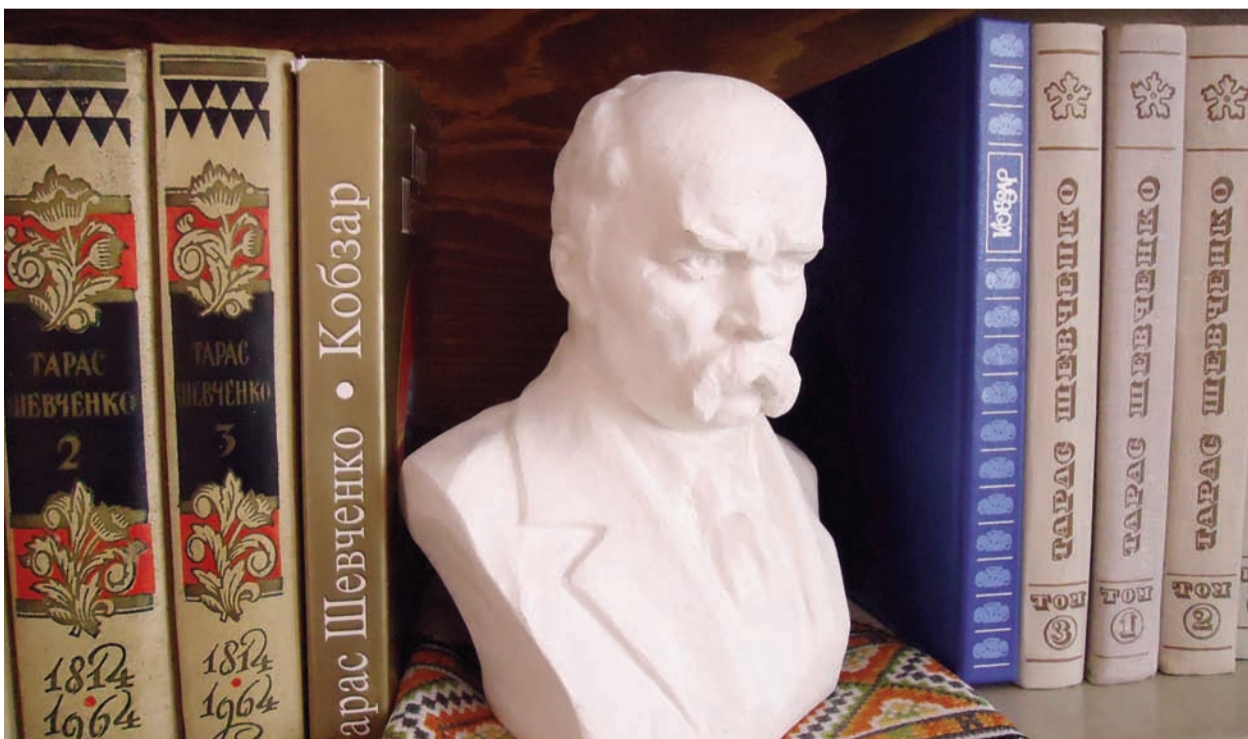
Пам'ятник Т. Шевченка з 1923 року, де збоку видно і вербу (пам'ятка природи) посаджено в 70-х роках 20 ст з гілки Шевченкової верби у місті Форт Шевченка (Казахстан)

Канева. Про таку подорож до Канева, щоб поклонитися Великому Кобзареві, я мріяв все своє життя і був щасливий, що дожив до цього вже в похилому віці. І тут, у Каневі, я мав ще одну велику радість, бо у Шевченківському Національному Заповіднику, недалеко Музею, нарешті, знайшов і купив неоціненний сувенір – бюст Тараса Шевченка! Таким чином, одного незабутнього, наче сонячного золотоосіннього дня, здійснилася моя мрія і сповнилася надія. Перша – мрія бути в Каневі на Тарасовій Могилі – «У цьому святому для кожного українця місці, де звеличується душа і співає, і сумує, і вірить в майбутнє України», як записано у книжці вражень викладачем Київського Університету О. Слободяником, а друга – надія знайти новий бюст Тараса Шевченка.

Здійснення першої мрії останеться завжди живою в душі і в моїй пам'яті, а щодо бюста-сувеніра, то він знаходиться (сумно, що мами вже нема, щоб це бачити) на почесному місці у бібліотеці поруч з творами Т. Шевченка, серед котрих «Кобзар» займає найважливіше місце. І хоч цей новий бюст відрізняється виглядом від попереднього, бо зображає Тараса інакшим, він білого кольору і трохи менший, все ж таки має те саме велике значення для нашої родини, бо теж представляє генія українського народу – Великого Кобзаря Тараса Григоровича Шевченка, чия 201-а річниця народження відзначається цього року.

Ярема ОНИЩУК

Фото автора

Бюст Т. Шевченка – сувенір із Шевченківського Національного Заповідника у Каневі

Образ Спасителя в 7-ій та 8-ій ПІСНЯХ Г.С. Сковороди (I)

Творився образ Спасителя, мабуть, у часи переходу людства до відтворюючого способу господарства. Археологічні розкопки та розслідування прадавніх курганів/святилищ (Кам'яної Могили, наприклад, в Україні) доводять в достатній мірі існування ритуалів/традицій спасіння роду жертвуванням/самопожертвуванням людини.

В Рігведі, якщо звернемося до іншого культурного простору, Спасителями зображені конеподібні брати-близнята Ашвіни, які були боже-ствами новорічних зірок – ранішньої та вечірньої.

В українських, і не тільки, народних віруваннях збереглися до сьогодні свята Спасителів-врожай: Медовий Спас, Яблучний Спас, Хлібний Спас і т.п.

Спасителі-врожай, звичайно, спасали рід від потенційної гибелі голодом, бо голодомори з природних причин залишились в генопам'яті людства незгасимим страхіттям.

В плінні часу і розвитку людського світу появлялось безліч інших суперечностей: міжплемінних, міжродних чи міжнародних, а розв'язати ці протиріччя було завданням жреців аж до появи рабовласницької державності. Жреці за допомогою Богів Спасителів вирішували оті суперечності, але не могли, навіть вони, жреці, уникнути Всесвітнього закону єдності і боротьби протилежностей. Коли суперечності сягали інтенсивності буття-небуття, коли Боги Спасителі не рятували рід/плем'я, то втрачалась віра в них, жреці платили власним життям і появлялась необхідність жертвовної людини, тобто Спасителя-сина-людського.

Асиметричний розвиток суспільних відносин у рабовласницьких державах Близького Сходу, і не тільки, обожнення державного правителя, нестерпне пригноблення своїми/внутрішніми та чужими/зовнішніми силами створили суспільні, включно й моральні, протиріччя гостроти грані життя-смерті. Книжники і фарисеї, представники Святого Храму стали в незмозі зняти цей колосальний тиск.

Так виникла потреба появи Спасителя, який розрушив би тодішню хвору свідомість, очистив підсвідомість новими засадами, на основі котрих стало б можливо будувати нові моральні цінності. Так народився Ісус Христос – Син-Божий – який вперше протиставить ненависті – любов, помсті – прощення, злобі – милосердя, відчуженості – добросусідство, дискримінації – правосуддя, смерті – життя. Його народження, вчення та жертва спонукують і досі до тлумачення найвизначніших мислителів Всесвітньої культури.

ПІСНЯ 7-а – смертю смерть поборові!...

Воскресінню Христовому. Із цього зерна: «А одинадцять учнів пішли в Галилею на Гору, куди призначив їм Ісус» (Матвій: 28-16)

*Хто мене від любові твоєї відірве?
Надоскучить чи мені дивне полум'я оце?
Хай весь мир відбіжить
Я буду у тобі жить, о Ісусе!*

*Веди мене з тобою в горну путь, на хрест;
Рад я жити над горою, кину земну персть.
Смерть твоя – мені життя,
А жовч – сладке урож'я, о Ісусе!*

*Рани тяжкії твої – то моя печать,
Твій вінок терновий – слави благодать,
Твій поносний хрест –
Се мені хвала і честь, о Ісусе!*

*Хоч зерно пшеничне в ниві зогниве,
Зовніть яко неживе, плід новий внутрі цвіте.
За одно оте зерно
Рік наступний віддає нам сторицею плоди.*

*Розіпни моє ти тіло, пригвізди на хрест;
Хай зовні не буду цілий, би внутрі воскрес.
Хай зовні зісохну я,
Зацвіте внутрість нова, сія смерть дає життя.*

*О, новий мій Адаме! О, прекрасний син!
О, всьогосвітній сраме! О, буйство Афин!
Під буйством твоїм світ,
Під смертю – живо без літ. Як темний покрив!*

(Упорядкував на основі оригіналу та перекладу В. Шевчука Є. Фрасинюк)

З точки зору структури – шість чотирирядкових строф – вірш «Пісня 7-а» належить, в баченні нумерологів, до символу вчителя, альтруїста, тобто до повчально-ліричних роздумів. Текст написаний у формі асиметричного діалогу ліричного «Я» з божественним проявом Правди/Любові, втіленим

в Боголюдині Ісусі Христі. Кожна строфа закінчується риторичним зверненням – «О Ісусе!» – максимально насиченим прийнятим вченням, що просякнуло наскрізь світлом правди його єство, з однієї сторони, а також пекучою емпатією відносно того, що «коштує» людину вибір правди, в стражданнях і в блаженності.

Саме емпатія стоїть в основі цього ліричного діалогу і надає віршу-пісні Сковороди глибокої, світлоносної, очищальної потужності.

Починає діалог поета двома риторичними запитаннями: «Хто мене від любові твоєї відірве?! Надоскучить чи мені дивне полум'я оце?», що з самого початку переконує, по-перше ліричного «Я», в незмірній, вічній любові Творця до свого творіння, за Його подобою. Саме на основі таких засад наші пращури будували свої вірування, а довідки цього дійшли до нас розкопками Трипільських поселень та святилищ-обсерваторій.

Епітетом «дивне полум'я» поет сугерує силу правдивої любові очистити єство людини постійними спаленнями злого – задуму, слова чи вчинку – але і величезну силу цієї метафізичної енергії бути незгасним посередником між Верховною Мудрістю та людиною. Це інформаційне всесвітнє поле є отой біблійний «горючий кущ», що горить світлом мудрого повчання.

Останні два рядки першої строфи становлять ліричне «Я» у відношенні до «миру», тобто до людського ближнього, та у відношенні до Правди/Любові, тобто до Ісуса Христа: «Хай весь мир відбіжить! Я буду у тобі жить, о Ісусе!»

Вибір є безсумнівним – обирає воно тільки Правду/Любов, щоб жити в її душі, що означає наслідувати хресний хід Ісуса задля побороення мирських пристрастей.

Слідують п'ять, так назвемо, оксимороно-метафор, якими поет знижує неймовірний тиск самопожертви Сина-Правди/Любові; розкрита підсвідомість поета очищається і наповнюється новими моральними цінностями: «Смерть твоя – мені життя,/ А жовч – солодке урож'я,/ Рани тяжкії твої – то моя печать,/ Твій вінок терновий – слави благодать,/ Твій поносний хрест – Се мені хвала і честь...»

Четвертою строфою вводиться в ліричний дискурс і притчу про тайну постійного відродження природи, або в метафізичному значенні про побороення смерті смертю, про те, що кожен кінець містить у собі зародок нового початку: «Хоч зерно пшеничне в ниві зогниве,/ Зовніть яко неживе, плід новий внутрі цвіте.» Те, що природа дарує людині завжди більше ніж людина природі названо було нашими предками Божим Даром. Рядками «За оте одне зерно/ Рік наступний віддає нам сторицею плоди» Сковорода звертає увагу на глибоку комплексність взаємодії тлінного з нетлінним, земного з небесним. Так звана родючість землі вагомо залежить від космічних чинників світла, тепла і дощу, які діють протягом пір року. Тому народ з давніх-давен називав рік – багатим чи бідним.

Обов'язково треба спостерегти, що конотативне значення слова «зерно» народна мудрість давно закарбувала у висловах «зерно правди» або «зернятка в голові». А що зерно правди може оживити людину і принести їй сторицею блаженності, то незаперечна істина. В латентній формі зерно добра існує в людині, яко Божий Дар, потрібно тільки космічно-земних чинників – світла розуму, тепла душі та дощу, добрих вчинків – і воно «зацвіте!» Таким чином, людина може стати співавтором гармонії Всесвіту, спасителем себе і світу.

Просякнутий таким вченням, поет-віруючий піднімається на вищий щабель самовдосконалення, від емпатії до рішення повторити спасительну жертву Ісуса Христа: «Розіпни моє ти тіло, пригвізди на хрест;/ Хай зовні не буду цілий, би внутрі воскрес.» Це означає перевтілити себе вповні, тілесно і душевно, бо Правда/Любов оживає-«цвіте» тільки в таких умовах.

Остання строфа побудована на основі двох протилежних ставлень поета-мислителя-віруючого до субстанції віри. Двома величальними кличними конструкціями – «О, новий мій Адаме! О, прекрасний син! – визначається вагомість рішення людини ступити на шлях нового початку, зародити в собі нового самого себе, відродити гармонію своєї природи. Ісуса Христа названо ще «новим Адамом», бо існує тлумачення, що місце Його розіп'яття, є гробним місцем біблійної першолюдини – Адама, обидві постаті символізують «початок»!

Наступна, протилежна структура – «О, всьогосвітній сраме! О, буйство Афин!» – застерігає проти смертельної небезпеки невідродження гармонії як в людині, так і в Всесвіті. Буйство – це асиметричне ставлення людини до життя, що веде, безперечно, до смерті як моральної, так і тілесної. В баченні Сковороди – це сором всьому світу, бо буйство завдає смерті світла розуму, скорочує тілесне життя, це смертельний покрив: «Під буйством твоїм світ/ Під смертю – живо без літ. Як темний покрив.»

Глибокий знавець грецької античної культури, Сковорода завжди правильно оцінював її солідність для підвалин світової культури. Але тут він вважає «буйством» неправдиве відношення «афинянина» до Бога/Богів їхнього пантеону. Вони часто знижували своїх Богів до їхнього земного/мирського життя, замість того, щоб підніматись до божественних/правдивих засад моралі.

Правду говорили наші предки: одне є бачити над собою дах, зовсім інше – небо!...

Євсебій ФРАСИНЮК

(Закінчення в наступному номері)

Парламент Румунії Палата Депутатів

Парламентська група національних меншин
Депутат Іван Марочко (Союз Українців Румунії)

Прес-реліз щодо участі депутата Івана Марочка в офіційній делегації, яка супроводжувала Президента Румунії Клауса Вернера Йоганніса з офіційним візитом в Україну

17 березня 2015 року відбувся офіційний візит в Україну Президента Румунії Клауса Вернера Йоганніса, а депутат Іван Марочко, представник Союзу Українців Румунії в Парламенті Румунії, був одним із членів румунської делегації.

В рамках візиту відбулися зустрічі з президентом України Петром Порошенком, прем'єр-міністром Арсенієм Яценюком та покладання квітів в пам'ять про жертви Голодомору та Євромайдану.

Переговори були зосереджені на стані та перспективі відносин між двома країнами, сторони приділяючи особливу увагу поглибленню політичних відносин та розвитку проектів, що становлять взаємний інтерес, на готовності румунської сторони поділитися досвідом, набутим в процесі підготовки до вступу в Європейський Союз і підтримувати України на цьому шляху. У контексті останніх подій була підкреслена необхідність негайного і безумовного здійснення Мінських домовленостей, а Румунія визначається як активний чинник в утвердженні демократії і миру в регіоні. Була також підтверджена наполеглива підтримка з боку Румунії суверенітету, єдності і територіальної цілісності України.

З питання про підтримку етнічних громад глави держав домовилися дати більшу зримість українській громаді в Румунії і, відповідно, румунській громаді в Україні, що повинно сприяти зміцненню двосторонніх відносин.

Президент України високо оцінив той факт, що українська меншина в Румунії має представника в Парламенті і висловив задоволення у зв'язку з участю депутата Івана Марочка в офіційній делегації в рамках цього візиту. Він подякував панові депутатові за його участь та рішучі дії на підтримку України, а також всім українцям Румунії.

У свою чергу, від імені української громади в Румунії депутат Іван Марочко запевнив Президента України, що Україна і надалі матиме підтримку на обраному нею шляху, незалежно від того, яким довгим та важким буде цей шлях.

У контексті офіційного візиту в Київ, депутат Іван Марочко хоче подякувати Президенту Румунії Клаусу Вернеру Йоганнісу за конструктивний підхід у двосторонніх відносинах з Україною, за підтвердження підтримки та надання допомоги сусідній дружній державі, а також за готовність допомогти у вирішенні проблем української меншини в Румунії.

18 березня 2015 року

Захоплення балківським «КОЗАЧКОМ»

14 і 15 березня у Сігеті і Полянах українці Румунії відсвяткували 25-річчя заснування своєї організації. Ця подія національного рівня була організована Центральним керівництвом Союзу та Марамороською філією на чолі з Степаном Бучутою та Мирославом Петрецьким, а в другій половині березня і квітні місяці такі події відбудуться у повітових і місцевих організаціях СУРу.

У художній програмі свята були артистичні колективи з України: Муніципальний оркестр народних інструментів із Коломиї, хореографічний гурток гуцульських танців Прикарпатського інституту мистецтва із Коломиї.

Глядачі мали можливість зустрітись із знаменитою співачкою і поетесою із Києва Лесею Горовою, заслуженою артисткою України, котра, як доброволець, брала активну участь у зоні російсько-українського конфлікту, зустрічалася із українськими захисниками Донецька, співала їм писала і читала патріотичні вірші, підбадьорювала захисників Батьківщини. Один із її віршів – «Не бійтись!» – прочитала глядачам у Полянах.

У Сігеті виступили мішані хори – «Зелена ліщина», диригент Іван Лібер та «Ронянські голоси» – диригент Джорджета Петрецька, а у Полянах хор із Караш-Северіну.

Приємне враження залишив на довгий час ансамбль «Козачок» із Балківців, підготовлений молодим професором-хореографом Петром Шойманом.

Перед спектаклем

Ось що мені сказав Петро Шойман, про цей ансамбль: «Наші діти із захопленням і пристрастю до української культури і цивілізації з'єдналися, вивчали і поглиблювали всі наявні матеріали про українські танці і традиції і взяли до праці. Вони віком від 7 до 20 років. Хоча вони мали єдиного наставника в моїй особі, заслуга нинішніх успіхів належать переважно всім членам ансамблю. Не випадково ансамбль названо «Козачок». Козацька спадщина для кожного українця – це волелюбність і пожертвування за віру і ближнього... Члени ансамблю стараються бути гідними нащадками своїх предків.»

Ансамбль «Козачок» заснований в березні 2009 року. Він брав участь в усіх подіях СУРу, у міжнародних фольклорних фестивалях в Італії, Бистриці, Тульчі, Сіґішорі, Яссах, Сучаві, Радівцях.

Балківських дітей – членів «Козачка» – знає вся Румунія, українська та румунська діаспора із телепередач «Антенa 1», із передачі «Румунія танцює», де «Козачок» танцював у фінальному акті.

В Сігеті після виступу «Козачка» всі були схвильовані, здивовані тим, як цей ансамбль сучасного села дійшов до такого високого рівня. Верховинці та держадміністрація Івано-Франківщини, як мені сказав пан Володимир Федорак, начальник відділу культури, мають на увазі ансамбль «Козачок», котрий буде запрошений на важливі події до Галичини.

Пані Алла Кензера, голова секретаріату Товариства «Україна – Світ», присутня на святі, оцінила працю професора-хореографа Петра Шоймана, котрий доказав, що в Румунії існують талановиті українці. Ансамбль «Козачок» справді може входити до професійних артистичних гуртків – сказала пані Алла Кензера.

Юрій ЧИГА

Фото Петра Шоймана

«Зелена ліщина»

Відзначення річниці Оксани Петрусенко в Бухаресті

Ї Тому що в цьому році сповнилось 115 років від народження і 75 років, відколи Оксана Петрусенко відійшла у вічність, бухарестська філія СУР мала ініціативу організувати *Урочистий концерт*, присвячений відомій українській співачці, який відбувся на 25 лютого в залі Національного Мистецького Центру «Тінеріма Ромине» (Румунська Молодь).

В концерті взяли участь гості із Чернівецької обласної філармонії, лауреати численних національних та міжнародних премій: оперний співак, баритон Іван Дерда, давній друг і співпрацівник українців Румунії, сопрана Святослава Дерда, дочка заслуженого артиста України та піаністка Євгенія Нестеренко.

Вони виконали кілька українських пісень композиторів Миколи Лисенка, Кирила Стеценка, Я. Степового, Ю. Мейтуса, Сидора Воробкевича та І. Дерди на слова Т. Шевченка, Ю. Федьковича, І. Франка, Д. Павличка, а також народні пісні в обробці. Деякі з них були і в репертуарі відомої співачки України О. Петрусенко.

В концерті ще виступали: скрипачка Наталія Колотило-Панчик, яка заграла «Весну» Вівалді у супроводі піаністки Євгенії Нестеренко та все вона, у супроводі гітари Дана Васілеску, вдало заграла букет улюблених українських мелодій.

Хто така Оксана Петрусенко?

Оксана Петрусенко - найвидатніша представниця української вокальної школи (лірико-драматичне сопрано), народна артистка УРСР. Її часто називали «Соловейком України» чи «українською Марією Калас». Голос Оксани Андріївни є голосом-символом України її часу.

Справжнє ім'я співачки – Ксенія Бородавкіна. Петрусенко – це псевдонім, взятий на честь першого її чоловіка, диригента і композитора Петра (Петруся) Бойченка, який відкрив і підтримав її талант.

Народилась Оксана Петрусенко 18 лютого 1900 року в містечку Балаклава Харківської губернії, а дитячі і юнацькі роки провела в Севастополі (Крим), де брала уроки співу у старенького вчителя-українця, потім співала в аматорському українському хорі, в церковному хорі, грала на гітарі, а згодом вступила до гастрольної української трупи Глазуненка.

У вісімнадцять років Оксана стала артисткою Херсонського державного українського музично-драматичного театру, де її вчителями стають знані майстри сцени Катерина Лучицька, Іван Саратовський і Петро Бойченко. Її дебют відбувся в лютому 1919 р. у партії Одарки в опері «Запорожці за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського. І з цієї пам'ятної прем'єри вона впису-

ється в історію музичного театру як Оксана Петрусенко. Саме тоді Оксану почув і зачарувався її голосом Панас Карпович Саксаганський. Він став її хрещеним батьком у мистецтві, завжди називав її дочкою й улюбленою ученицею, познайомив з Марією Заньковецькою, котра тепло підтримала молоду артистку, повірила в її славне майбутнє.

1923 – 1924 рр. навчалася в Київському музично-драматичному інституті імені Миколи Лисенка. Проте, як і Марія Калас, не отримала спеціальної музичної звукової освіти. Співала в театрах Казані, Самари, Свердловська, куди їздила разом із її другим чоловіком, оперним тенором Василем Москаленком.

В 1934 році Оксану Андріївну прийняли солісткою до Київського театру опери та балету, де вона працювала до самої смерті. Ці шість київських років – роки її триумфу і слави, час народження легенди й міфу примадонни, якій аплодував весь світ. У 1939 році вона отримала звання народної артистки України.

Народивши другого сина, раптово померла через вісім днів від пологів, 15 липня 1940 року. Офіційна причина смерті – великий тромб, який підступив до серця, але зустрічалися й натяки на отруєння.

Оксану ховали, обливаючись сльозами, весь Київ і вся Україна. Домовину з її тілом люди несли на руках через усе місто, а повз домовину в Оперному театрі пройшло понад 100 тис. людей.

Похована Оксана на Байковому кладовищі. Поряд з нею поховані корифеї української сцени - Садовський і Заньковецька.

25 оперних партій було в репертуарі Оксани Петрусенко. Найулюбленіші - Аїда, Тоска й Ната-лка-Полтавка з однойменних опер Джузеппе Верді, Джакомо Пуччіні й Миколи Лисенка, а також Одарка із «Запорожця за Дунаєм» Семена Гулака-Артемовського. Виконання ролі Наталки принесло Оксані всенародну славу і, на думку знавців, вона є шедевром вокальної творчості і наразі не була перевершена.

А ще більшої слави вона зазнала як виконавець українських народних пісень. Деякі з них, як: «Там, де Ятрань круто в'ється», «Гандзя», «Ой не світи, місяченьку», «Спать мені не хочеться», «В кінці греблі», «Стоїть гора високая» залишились і зараз у записі геніальної артистки.

Про постать О. Петрусенко було сказано і написано багато. Михайло Гришко, народний артист України, писав: «Оксана Петрусенко не просто виходила на сцену співати: вона йшла сказати людям щось найзаповітніше, найдорожче – йшла віддати їм своє серце, свої палкі почуття. Вона жила піснею і зміла передати її первозданну красу і силу...». А оперна досвідче-

на співачка Зоя Гайдай пише про О. Петрусенко коротко і просто: «Слід сказати, що такого великого успіху, який мала Петрусенко, я не пам'ятаю ніде і ні в кого».

Та горе й біль усього народу з приводу неправої втрати найглибше висловив друг співачки Павло Тичина в епітафії «Пам'яті Оксани Петрусенко»:

*Їй од природи стільки було дано,
Як велетень вона росла й росла.
Ой рано, рано, дуже рано,
Оксано, ти від нас пішла...
Й народ, яким жила ти, – вічна сила –
Носитиме твій образ на руках!
Що смерть? сьогодні хай скосила, –
Але не скосить у віках!*

Бухарестський концерт удався

Урочистий концерт, присвячений О. Петрусенко, був новим викликом і досвідом для сурівської бухарестської філії. Подібного концерту ще не було організовано нами до сих пір. Зате із такими великими співаками й виконавцями і з такими потужними партнерами, як цей Мистецький Центр, яким керують відомі діячі Войку Еникеску і Джеордже Опря, які нас підтримували повсякчас, нам не було страшно (вони, до речі, зацікавлені закласти основу співпраці із Чернівецькою обласною філармонією). Захід, фінансований повністю СУРом, виявився вдалим. Для цього послужив також невеликий, але прекрасно оформлений зал, підходящий для високої класичної музики.

Я мала честь відкрити концерт і надати слово представнику Посольства України в Бухаресті, раднику посланнику Теофілу Рендюку, який радо привітав чернівецьких гостей і всіх учасників концерту. А також глядачі мали приємність послухати виступ депутата в Румунському Парламенті, пана Івана Марочка, який підкреслив значимість цієї культурної події для збереження пам'яті великих українських митців, патріотів свого народу і країни, в якій вони жили і творили.

Ведучими концерту на українській і румунській мовах були молоді українці Василь Гоцук та Лівія Пережук.

Хочу і цими рядками подякувати їм і всім тим, які взяли участь в організації концерту і всім українцям і неукраїнцям (особливо із Міністерств культури і освіти, державним урядовцям, дипломатам і депутатам), які прийшли послухати і насолодитися високою українською музикою, а ті, що цього не зробили, можуть пожаліти, тому що часто такого музичного українського мистецтва в Румунії, напевно, не зустрінуть.

Слід згадати, що на початку і в кінці спектаклю лунала музика Оксани Петрусенко, привезена чернівецькими гостями-друзями, її оригінальний запис згаданих українських пісень, якими вона, як ніхто інший, чарувала людей.

Ярослава-Орися КОЛОТИЛО

УРОЧИСТЕ ЗАСІДАННЯ, ПРИСВЯЧЕНЕ 25-РІЧЧЮ ЗАСНУВАННЯ СОЮЗУ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ

Протягом трьох днів (13-15 березня) на Мараморощині, у місті Сігету Мармаціей, відбулося свято, присвячене 25-й річниці заснування Союзу Українців Румунії.

Свято було організоване Союзом Українців Румунії, очоленім головою Степаном Бучутою та Марамороською філією – головою Мирославом Петрецьким.

У заходах взяли участь голова Європейського Конгресу Українців пані Ярослава Хортяні, гості з України, депутат Румунського Парламенту від української меншини Іван Марочко, менеджер департаменту культури примарії Сігету Спідон Праля, голови німецької та польської меншин Румунії, представник Міністерства культури та Рада СУРУ.

Між почесними гостями з України згадаємо делегацію з Києва, очолену Михайлом Ратушним, головою Української Координаційної Ради, та пані Аллу Кендзеру, голову секретаріату Товариства «Україна – Світ», Лесю Горову, заслужену артистку України, а також делегацію Верховинського Товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка, очолену Василем Нагрняком, керівником музичного гурту «Струни Орфея» – заслужений журналіст України.

Першого дня у приміщенні Марамороської філії відбулося засідання Ради СУРУ, де було проаналізовано діяльність СУРУ за минулий 2014 рік, у кінці якого члени ради були нагород-

ня це історична подія, тому що за 25 років, якщо в історії дивитися, то воно виглядає, що це невеликий період, але ви майже йдете крок за кроком, нога в ногу з Незалежністю нашої України.

культури примарії Сігету Праля Спідон підкреслив те, що він дуже добре знає українську меншину Мараморощини та українську меншину Румунії, подякував за запрошення і від імені примаря Овідія Немеша і громадян міста Сігету Мармаціей побажав успіхів у діяльності СУРУ.

Михайло Ратушний, голова Української Координаційної Ради, сказав: «Шановні учасники спільного засідання, у нас велика честь бути сьогодні разом із вами. Союз Українців Румунії ровесник, фактично, державної Незалежності України; це, фактично, одна з головних організацій української діаспори». Він також підкреслив, що СУРУ є «місток дружби, який працює і на дружбу між народом України і румунським народом». Сказав кілька слів про ситуацію

Президія, справа наліво – Ярослава Хортяні, Елвіра Кодря, Спідон Праля та Степан Бучута

Часто завдаємо собі запитання і в Україні говоримо, чи розуміє наша Батьківщина, Україна, який скарб вона має, етнічний скарб, тут в особі усіх українців Румунії, яке це самобутнє джерело для ідентичності українства, з якого черпаємо знання про українців, яке надихає всіх українців і навіть на Україні та у Європі, у світі боротися за свою ідентичність, добиватися успіхів, а одночасно ви показуєте як можна у демократичній Румунії захищати свої права, права етнічних українців Румунії.

За 25 років вашого Союзу ви примножили успіхи у вашій роботі, я подивилася що зробив Союз Українців Румунії, як продовжував роботу своїх попередників. Хочу сказати, як історик, що ви не тільки

зберегли себе, свою культуру, мову ви стали справжніми народними амбасадорами України за кордоном».

Також сказала «що Румунія має гордитися нами, не тільки Україна. Україна, в першу чергу, тим яких вона має лояльних до своєї країни громадян і як ви збагачуєте цю культуру і румунську культуру, бо одна країна з однією мовою це слаба країна. А та країна, яка має багато культур, яка вибирає для себе найкращі риси тих культур, вона є сильною, і ми бачимо як Румунія працює в Європі, але і особливо ми бачимо, що Румунія допомагає зараз Україні і що є другом України. За це ще хочу подякувати».

Підкреслила, що за останні 10 років Союз збагатився матеріально, було придбано багато приміщень для організацій і що у СУРІ друкуються книги, газети і журнали, про яких буде говорити українцям Угорщини.

Менеджер у департаменті

в Україні.

На урочистому концерті, присвяченому 25-річчю заснування СУРУ, прочитав листа від президента України Петра Порошенка.

Алла Кендзера привітала урочисте засідання від Президії Товариства, від голови товариства «Україна-Світ» Івана Драча і підкреслила співпрацю між Товариством «Україна Світ» та Союзом Українців Румунії, вітання яке подаємо у газеті.

Василина Семенюк, вдова першого голови Союзу Українців Банату, сказала кілька слів про створення першого комітету у Банаті і про його діяльність.

На закінчення урочистого засідання голова СУРУ Степан Бучута вручив ювілейні медалі.

Голова Сучавської філії Борислав Петрашук згадав імена перших засновників Союзу Українців Румунії – Михайла Михайлюка, Миколу Корсюка, Івана Ковача, першого голову СУРУ Ст. Ткачука та інших.

Засідання закінчилося подякою голови СУРУ Степана Бучути, який запросив присутніх на урочистий концерт, який відбувся ввечері.

Третього дня гості були запрошені до комуни Поляни побачити нове приміщення СУРУ, де відбулася артистична програма, представлена ансамблем «Козачок» та колективом «Ронянські голоси».

Тереза ШЕНДРОЮ
Фото автора

У залі урочистого засідання

жені ювілейними медалями за їх внесок у розвиток СУРУ.

Другий день був призначений урочистому засіданню, у відкритті якого голова Союзу Українців Румунії Степан Бучута сказав: «Хочу пригадати присутнім, що тут, у приміщенні примарії міста Сігету, 1960 існував український лицей ім. Тараса Шевченка, а також у цьому залі засідань 1996 року відбулася Конференція Марамороської філії».

Далі запропонував хвилину мовчання за тих, яких вже немає серед нас.

Він привітав гостей із закордону (Угорщини і України) та Румунії, учасників свята і запросив взяти слово голову Європейського Конгресу Ярославу Хортяні.

Пані Ярослава Хортяні сказала: «Хочу вас привітати від імені Європейського Конгресу Українців, а це 22 країни Європи, і ще раз від імені Світового Конгресу Українців, в який входять 33 країни. Це вам велика шана, вдяка всім українцям Румунії за збереження своєї ідентичності...»

Мені приємно бути вдруге на Мараморощині і хочу сказати, що від 1990 року дотепер ви зробили великий поступ, великий розвиток зробили українці цього регіону... 25 років вашого існуван-

Представники меншин Румунії та члени ради СУРУ

До 25-річчя СУРУ

**Голові Союзу Українців Румунії
СТЕПАНУ БУЧУТІ**

**Учасникам та гостям
урочистих заходів,
присвячених,
25-річчю від дня заснування
Союзу Українців Румунії**

**Вельмишановні пані та панове, господарі і
гості урочистих заходів!**

Дозвольте від імені Товариства зв'язків з українцями за межами України (Товариства «Україна-Світ») щиро привітати Вас з 25-річним Ювілеєм заснування Союзу Українців Румунії!

Ваші здобутки є очевидними! Значним результатом і подарунком до 25-річного Ювілею стало проведення низки спільних заходів в Румунії та Україні, присвячених 200-річчю Тараса Шевченка. В переліку досягнень на державному рівні було відзначено, серед колективів Румунії, яскраву перемогу танцювального колективу «Козачок» з села Балківці. І це лише

один з прикладів ваших досягнень за період діяльності Союзу Українців Румунії. Завдяки Угоді з Союзом Українців Румунії, Товариство «Україна-Світ» впродовж багатьох років тісно співпрацює з українською діаспорою в культурологічно-освітніх питаннях.

Маємо надію, що визначна дата в житті Союзу стане важливим кроком до налагодження нового витка діалогу між нашими країнами,

*Василина Семенюк, Алла Кендзера, Леся Горова,
Михайло Ратушний*

посилить міжнародну співпрацю в культурологічних та освітніх галузях, дасть додатковий поштовх в плануванні та проведенні нових спільних заходів Товариства «Україна-Світ» і Союзу Українців Румунії. Розвиваючи наші відносини, ми і надалі будемо знайомити народи України та Румунії з творчими досягненнями, обмінюватися виступами мистецьких колективів, зміцнювати зв'язки між діячами культури наших країн, допомагати освітнім закладам, сприяти подальшому взаємному культурному і духовному збагаченню!

Від Президії Товариства «Україна-Світ» і його працівників бажаємо керівникам Союзу Українців Румунії, керівникам та членам його повітових філій подальших успіхів у благородній діяльності, скерованій на відкриття нових сторінок у відносинах народів Румунії і України, на пропаганді чудових прикладів видатних досягнень в галузі культури і мистецтва.

Бажаємо Вам міцного здоров'я, благополуччя та наснаги на нові звершення в справі зміцнення дружніх відносин та співпраці для взаємного процвітання!

**З повагою, Іван ДРАЧ,
Голова товариства
«Україна-Світ»,
Герой України
Голова секретаріату**

УКРАЇНА

**Всеукраїнське товариство
«Просвіта» імені Тараса
Шевченка
Верховинське районне
об'єднання
Івано-Франківської області**

**Голові Союзу Українців
Румунії п. СТЕПАНУ БУЧУТІ**

Вельмишановний пане Степане!

Найперше передаю Вам найщиріші, найсердечніші вітання з нагоди 25-річчя Союзу Українців Румунії. Ви кермуєте Організацією дуже добре: бережете українську мову, культуру, традиції, звичаї, обряди українського народу. Рухаєте українство Румунії вперед – за що Вам велика подяка і доземний уклін від земляків.

Щиро бажаємо плідної праці надалі заради розквіту українців Румунії, заради розвитку народу Румунії, заради побудови Вільної і Незалежної Самостійної Української Держави на одвічній українській землі мудрих предків.

Здоров'я, радості, добра і многая Вам та благая літ!

Висловлюю Вам щиро, сердечну вдячність за те, що ми, делегація Верховинського району, мали можливість побувати у м. Сігету-Мармаціей і взяти участь у Фестивалі колядок та обрядів українців Румунії, принесли Вам програму з колядок

та щедрівок Гуцульщини і від щирого серця подарували її українцям Румунії.

Я подав статтю про цю подію до культурно-просвітницького часопису Союзу українців Румунії «Вільне Слово», і в номері 3-4 за лютий 2015 року вона була надрукована під заголовком «У Сігеті заколядувала Україна». Ще раз велике спасибі Вам за це.

Я є головою Верховинського Товариства «Просвіта» імені Тараса Шевченка, керівником музичного гурту «Струни Орфея», який подарував глядачам у перший день відкриття Фестивалю у Сігеті кілька пісень Володимира Івасюка. А вся концертна програма має 15 пісень Володимира Івасюка і триває майже дві години. Якраз весь концерт пісень-шедеврів Володимира Івасюка ми би хотіли принести українцям Румунії, і просимо Вас посприяти у нашій поїздки. Ми могли б поставити 3-4 концерти у різних містах і селах Румунії. Думаю, що з великою радістю і задоволенням наші брати і сестри послушали б найкращі українські пісні всесвітньовідомого композитора Володі Івасюка.

Наш музичний колектив має візу до Румунії до травня 2015 року, тому ми готові до Вас прийти. Ви будете задоволені. Тепер музичний колектив «Струни Орфея» повернувся із Канева – там співали невмирущу пісню Володимира Івасюка на Чернечій горі з нагоди 201-ої річниці від дня народження Кобзаря Української Нації Тараса Шевченка.

Я дарую Вам свою книжку «Орфей Собору Нації», де пишу про життя композитора, його пісні, про те, як кагебісти його переслідували і жорстоко закатували. Я міг

би навіть зробити презентацію книги у єдиному українському ліцеї Румунії – у Сігеті – для учнів, вчителів, батьків та української громади міста, а також укласти угоду про співпрацю з ліцеєм і Товариством «Просвіта» імені Тараса Шевченка з Верховини.

Щиро дякую Вам за все – за Вашу гостину, за ваше добре серце та український дух. Ми будемо у травні проводити Кінофестиваль фільмів про Гуцульщину під назвою «Тіні забутих предків» – то я вже Вас на цей фестиваль запрошую, приїдьте до нас у Карпати, на Гуцульщину, у Верховину. Буде надзвичайно цікаво. На другий рік про-

Делегація Всеукраїнського Товариства «Просвіта» ім. Тараса Шевченка Івано-Франківської області, Україна

водитимемо фестиваль кінофільму «Анничка», на наступний рік – «Білий птах з чорною ознакою» – то я вже Вас на ці фестивалі запрошую.

Доброго Вам здоров'я і многая літ!
Чекаю від Вас відповіді.

Зі щирою пошаною:

**Василь НАГІРНЯК,
Голова Верховинського Товариства
«Просвіта»
ім. Тараса Шевченка, керівник
музичного гуртка «Струни Орфея»,
заслужений журналіст України**

Світлій пам'яті Афтанасія Іванчука

(1910-1993)

Почну із слів, якими учитель і директор негостинської школи Афтанасій Іванчук звернувся в 1960 році до негостинських педкадрів: «Дорогі мої, ідіть по негостинських вулицях і переконайте родичів, щоб голосували, коли буде організований «референдум», за збереження української мови в нашій школі».

Всі зрозуміли нашого директора і потихонько виконували те, чого він бажав від нас, але і він з своєю дружиною, яка було учителькою в негостинській школі, робили те саме, що й ми.

Коли відбувся так званий референдум, всі родичі голосували за збереження української мови в негостинській школі. Ми були дуже раді, що у Негостині збереглося вивчення української мови в школі. Рідну мову тоді викладала дружина директора Люба Іванчук, але це не було до вподоби районним партійним органам. І тепер пам'ятаю, як на партійному засіданні, яке відбулося в Серетському будинку культури, секретар підняв Афтанасія Іванчука на ноги і почав докоряти: «Безличнику, через тебе залишилася українська мова в негостинській школі і баламутить дітей». Через якийсь час Іванчукові вискочила величенька гуля на чолі. Другого дня після уроків Афтанасій Іванчук з гордістю сказав у канцелярії: «Дорогі мої колеги, запам'ятайте, що гуля з лоба зникне, а українська мова в негостинській школі залишиться».

І мав право тодішній наш директор.

Афтанасій Іванчук народився 6 березня 1910 р. в селі Банила на Черемоші в Північній Буковині. Його батьки були незможними селянами, маючи мало оранини. Брала десятину землі під обробіток від сільських багатіїв. Мав сестру Марію і брата Михайла, які залишилися на Північній Буковині в рідному селі.

Він вступив до початкової школи в Банилі в 1918 р. і закінчив 6 початкових класів протягом 5 років. В 1923 р. вступає до державної гімназії у Вишніці.

Восени 1927 р. здав вступні іспити до педагогічної школи у Вашківцях на Черемоші і успішно закінчив її в 1930 р.

1923 р. помер його батько. Дядько по батькові зобов'язався утримувати хлопця в школі з умовою, що той поверне йому витрачені гроші.

Покійний Афтанасій Іванчук розповідав нам, що він дотримався слова, поступово віддав дядькові борги і, в свою чергу, пізніше допомагав його синам у школі. Першу посаду учителя після закінчення педагогічної школи одержав в 1930 р. в селі Дорошівці Чернівецької області, але тут мало учителював, бо в 1931 р. пішов в армію, а після армії був призначений учителем в школі с. Петреуць над Серетом. В наступні роки вчителював в школах сіл Вілауче-Бережанка, Вілауче-Центр Сторожинецького округу.

В 1934 р. він був призначений вчителем в с. Краснішоара Сторожинецького округу, де працював до 1940 р.

В 1939 р. Афтанасій Іванчук одружився з учителькою Любою Рендігевич і в їх сім'ї народилася гарна дочка Артемізія-Родіка, яка закінчила початкову школу в Негостині, середню в Сереті, Академію економічних наук в Бухаресті. В червні 1940 р. після окупації Північної Буковини Афтанасій Іванчук відправився в Румунію і був призначений учителем в селі Аніноса Петрошанського району, а в 1945 р. був переведений до школи села Мітокул Драгомірней Сучавської області, де вчителював 13 років і був директором культурного дому. У вересні 1948 був переведений до школи села Шербівці Сучавської області, де став директором. Працював в період 30 грудня 1949 р. – 15 червня 1950 р. шкільним інспектором для шкіл національних меншин Сучавської області. У вересні 1952 р. Афтанасій Іванчук став директором негостинської школи. З 1949 р. і до 1953 р. в літні канікули працював лектором навчальних курсів для підготовки молодих вчителів української мови. Курси відбувалися в Бакеу, Сіреті і в Радівцях. У 1954 р. Афтанасій Іванчук переведений інспектором у районний відділ освіти, а з 15 березня 1955 р. – 1 вересня 1956 р. працював методистом у відділі освіти Сучавської області. В цей період негостинською школою керувала його дружина.

Після іспиту у серпні 1961 р. Афтанасій Іванчук одержав диплом, виданий Міністерством освіти, за яким ставав викладачем української мови, історії і конституції і мав право викладати ці предмети в V-VIII-их класах.

Автор цих рядків пізнав Афтанасія Іванчука в 1952 р. під час репетицій негостинського мішаного хору, яким керував Ол. Петрашук. Я в хорі був тенором, а він басом. Тоді я був учнем III-го курсу Серетської української педагогічної школи і разом з покійним Євгеном Шовкалюком проходили педагогічну практику в негостинській школі, директором якої був пан Іванчук. Він асистував цілий тиждень на наших уроках і дуже доброзичливо нам допомагав. Під час аналізу наших уроків він гарно говорив і знав гарними словами сказати що добре було на уроках, а що треба поправити на наступних. Одного разу сказав нам: «Хлопці, професія вчителя складна, благородна, але дуже приємно працювати з дітьми. Я переконався за цей час, що ви будете добрими вчителями».

Скільки тривала практика, щоднини після уроків ми співали з ним. Він грав на скрипці або на гітарі, а ми співали його улюблені жартівливі пісні.

Заспіваймо, товаришко

*Заспіваймо, товаришко,
Разом голосками
Та будемо в одній хаті
Разом невістками.*

*А ти будеш Василица,
А я Іваниха.
Будем собі добре жити
Без біди, без лиха.*

*А ти будеш Василица,
Василь ме любити.
А я буду Іваниха,
Іван буде бити.*

Яка стала новина

*Яка стала новина,
Кличуть муху до двора.
Будут раду радити,
Будут муху судити.*

*Як муха си впила
Наробила дива.
Як свиснула хруща в морду,
Він розкрилив крила.*

*Будеш, мухо, знати,
Будеш пам'ятати,
Як ти смієш пана хруща
В писок вібивати?*

*Я за це се ніц не бою,
Я за це відсижу.
Най такого вусача
На очах не вижу.*

*Він нічого, ніц не робит,
Лиш си посуває,
Ой чи нічка, ой чи днинка,
Лиш си обіймає.*

Микола МАЙДАНЮК
(Закінчення на 11 стор.)

Світлій пам'яті Афтанасія Іванчука

(1910-1993)

Я Микола, ти Микола

*Я Микола, ти Микола,
Оба ми Миколи.
Тебе били коло церкви,
Мене коло школи.*

*Тебе били коло церкви,
Що ти не молився.
Мене били коло школи,
Що погано вчився.*

*Тебе били коло церкви,
Що ти пив горівку.
Мене били коло школи,
Що я любив дівку.*

*Я Михайло, ти Михайло,
Обидва Михайли.
Полігаймо на дорозі –
Ніби поздыхаймо.*

Зарикала коровочка

*Зарикала коровочка,
Коровка «Балая».
Не раз мене мати била
Через Николая.*

*Не раз мене мати била
Та ще буде бити.
Та я таки Николая
Не лишу любити.*

Після військової служби я був призначений в 1957 р. учителем до негостинської школи і працював з Афтанасієм Іванчуком 10 років. Мав чого від нього навчитися. Чоловік він був веселий, знав гарно поводитися як директор з педкадрами, знав належно оцінити кожного. Вчив своїх учнів правильного ставлення до школи в першу чергу, до людей і до навколишнього світу. Мав терпіння працювати з дітьми. Говорив на уроках перед учнями простими словами, щоб його всі зрозуміли. Як учитель, був повний терпіння з своїми учнями, незалежно від того, скільки помилок вони робили, або скільки разів повинен був пояснити те ж саме. Серед якостей Афтанасія Іванчука найважливішим був педагогічний талант і здібність формувати у молодого покоління розум, навчати мислити творчо, не обмежувати учнів нудним монологом. Інша якість Афтанасія Іванчука – це була любов до дітей. Він не раз говорив на педагогічних засіданнях, що хто з учителів любить дітей і вміє підійти до них, легше знайде шлях до їх серця і зможе впливати на них глибше. Покійний робив все можливе на уроках, а головне на уроках математики, щоби слабші учні не боялися відповідати, навіть якщо

вони не знали правильну відповідь. Іванчук любив геометрію, історію і музику і добився з учнями великих успіхів. Організував і керував шкільним хором до 1959 р., коли автор цих рядків почав викладати музику і керувати хором.

Афтанасій Іванчук жив з своєю родиною в шкільному будинку, у квартирі, яка складалася з кухні і двох кімнат. Пізніше, не пам'ятаю якого року, він купив собі особисту хату в Негостині, а в тому приміщенні були засновані два класи для учнів VII-VIII-их класів і кухня для дитячого садка. Пригадую, що зимою 1958 р., сім'я Іванчуків вперше після війни мала можливість поїхати в Радянський Союз на 18 днів, щоби відвідати свою рідню. Керувати школою залишив покійного Дмитра Куяву і мене. Перед виїздом я і Дмитро Куява попросили нашого директора, що, як зможе, аби нам купив по ручному годиннику.

Ніхто не знав, чому в той час, коли наш директор перебував в своїх рідних за кордоном, до нашої школи загостила велика інспекторська бригада від Міністерства освіти, обласних і районних інспекторатів. Їх було так багато, що не містилися всі в професорському залі. Після інспекції на всіх уроках (по 2-3 інспектори) негостинська школа вийшла дуже добре – з похвалою.

Після повернення з Радянського Союзу, дізнавшись про інспекцію, наш директор був дуже щасливий, що негостинська школа була так високо оцінена, але і ми були втішні, бо пан Афтанасій купив нам ручні годинники. Куяві «Каму», а мені «Урал». Годинники коштували: 900 леїв «Кама» і 700 леїв «Урал». За них ми мали виплачувати щомісяця по 100 леїв.

Після міністерської інспекції майже всі педкадри одержали грошові премії, включно і наш директор. Він був дуже радий і сказав, що зменшив нам ціну годинників на 200 леїв.

Завжди в шкільному негостинському саду і на городі під керівництвом директора вирощувалися чудові помідори різних

сортів, баклажани, перець червоний і жовтий, редька і салат. Ці овочі продавалися людям, а гроші ішли на допомогу бідним дітям. Школа мала і парники, з яких продавала навесні різну розсаду. Відверто можу сказати, що Афтанасій Іванчук був одним з найкращих директорів після навчальної реформи 1948 р. Він любив школу, любив дітей, любив негостинців, але і культурну діяльність, яка відбувалася в культурному домі. Допомагав на театральних репетиціях скрипкою разом з Михайлом (Ганьком) Волощуком вивчати пісні, коли підготовлялася українська класична п'єса «Наталка Полтавка»; а також вчив співати Дмитра Куяву, коли готувалася опера «Запорожець за Дунаєм», а Ганько вчив співати Надю Білецьку. Куява виконував роль Карася, а Надя роль Одарки. Пригадую кілька реплік з цієї опери:

*Карась (Куява): «Гей Одарко, годі буде,
Перестань бо вже кричать.»*

Одарка (Надя): «Ні, нехай нас чують люди.

Ні, не буду, я мовчать.»

На закінчення хочу подати слова пісні, яку покійний Афтанасій Іванчук дуже любив і нас в школі навчив її.

«Розвивайся, ой ти, старий дубе»

*Розвивайся, ой ти, старий дубе,
Завтра мороз буде,
Вибирайся, молодий козаче,
Завтра похід буде.*

*Я морозу не боюся,
Завтра розвинуся,
Я походу не боюся,
Завтра виберуся.*

*Закропляйте доріженьки,
Щоб ся не курили,
Розважайте отця й неньку,
Щоб ся не журили.*

*Закропляють доріженьки,
А вони ся курять,
Розважають отця й неньку,
А вони ся журять.*

*Приїхав він під коршмоньку,
Низенько вклонився:
Прощай, прощай, вся громадо,
Може з ким сварився.*

*Ой, сварився, не сварився,
Сваритись не буду,
Авжеж, бо вся громадо,
Вже я тут не буду.*

Перед виходом на пенсію Іванчук продав хату в Негостині і купив в Сереті, де ми були сусіди. Вийшов на пенсію 31-го серпня 1970 р. після 18 р. директорства в негостинській школі. Щоб я міг був написати ці рядки, мені багато допомогла документами його дочка Артемізія-Родіка, яка живе в Сучаві. Афтанасій Іванчук помер 21 грудня 1993 р. і похований з дружиною на Серетському цвинтарі.

Наш дорогий учитель Юрій Ракоча

(1908-1991)

Юрій Ракоча народився 14 березня 1908 р. в селі Жадові Сторожинецького району Чернівецької області в селянській сім'ї і помер 7 березня 1991 р. на Південній Буковині в селі Марицея Сучавського повіту. Він закінчив Лісничу школу в Тімішоарі. Після закінчення працював у галузі лісництва. Потім в 1954 р. Юрій Ракоча закінчив педагогічну школу, а в 1959 дворічні курси російської мови в Бухаресті. Друкувався в

газеті «Новий Вік», альманасі «Серпень», у збірці «Ліричні струни».

«Поезія Юрія Ракочі добра і ніжна, а він поет чесний і відданий трудар на літе-

ратурній ниві» – писав Степан Ткачук про Ю. Ракочу.

Одного місяця народилися і того самого місяця померли – у березні, лиш не разом, обидва любили українську мову, обидва любили живий світ, любили писати справедливі вірші, любили природу. Всі українці знають про кого я говорю. По-перше, це наш Великий Кобзар, Т.Г. Шевченко, а по-друге, хочу спом'янути мого учителя української мови Юрія Ракочу. Як я була ученицею у Марицеї, Юрій Ракоча був наш дуже дорогий учитель. Він любив всіх дітей, викладав прекрасні уроки і розповідав багато про великих українців: про Довбуша, Богдана Хмельницького, Кармелюка, тому ми його любили, навіть мухи не було чути як Юрій Ракоча розповідав нам. Ми ходили з ним у ліс на чисте повітря, там сідали навкруг нього і далі слухали байки. Ходили і до Довбушевої кернички, котра знаходиться десь у марицейському лісі, там сідали навкруг неї і далі його слухали. У лісі він нам пояснював, що треба поважати і любити природу. Дуже любив марицейський ліс, і тому щодня ходив туди. Це була його друга хата. Брав з собою стілець, сідав і роз-

мовляв з деревами, квітами, птахами, котрих дуже любив. Він ходив у ліс щодня, як літо, так зима або дощ і сніг, це його не турбувало. Пригадую як він нам викладав уроки, а ми дуже любили вчитися української мови. У нього були такі конкурси на уроках: «Десять або чотири» (10 або 4). Ми були уважні на уроках і тому високі оцінки діставали.

Як ішов селом, всі говорили з ним лиш по-українськи і вітали його «Добрий день». На його могилі на хресті є дзвіночок. Як вітер повіє, він дзвонить і нагадує що там спочиває Юрій Ракоча.

Феліція Григораш

Фото авторки

Які Явдохи, таке й літо

За церковним календарем день мучениці Євдокії припадає на 14 березня. Наші пращури пов'язували з ним новолітування, оскільки з 21 березня починає весняне рівнодення. Відтак аж до XV століття на Явдохи відзначали Новий рік.

Подібне спостерігаємо і в більшості давніх народів. На Близькому Сході в березні святкували «вітконошення». На честь нового року городяни зносили на майдани пальмове гілля. Шведи влаштовували жертвоприношення, масові ігри та торги протягом тижня. Подібні обрядодії за Середньовіччя були в країнах Західної Європи. В чехів і німців Явдохи вважали початком весни та першим днем світобудови. У поляків на сьомий день березня схоже опудало несли до річки й топили у воді. Селяни стежили так само за поведками тварин. Найкращим благовісником були ластівки, що приносили на своїх прудких крилах весняна літепло. Цих пташок шанували, вважаючи божими охоронцями осель.

Якщо хтось візьме в руки ластівку чи її яєчко, у того обличчя вкриється ластовинням, а коли зруйнує гніздечко – з'явиться ряба віспа...

Був і такий звичай: той хто на Явдохи побачить ластівку, мав узяти в жменю землі й жбурнути в неї, побажавши: – На тобі, ластівко, на гніздо, а людям на добро.

В арсеналі народної мудрості з Явдохами пов'язано багато завбачень. Городники вважали: якщо під Явдохи засіяти розсаду капусти, то вона не боятиметься морозів.

- * Як вода капає зі стріх, то ще довго буде холодно.
- * Який вітер на Явдохи, такий буде і до Покрови.
- * Якщо сонечко, то буде врожай на огірки, а коли з дощем, то літо мокре і тепле.
- * На Явдохи звідкіля вітер – звідти буде ціле літо.
- * Повний місяць з дощем – буде мокре літо.
- * Якщо біля порога калюжі води, то пасічники купатимуться в меду.
- * Євдоха з водою, а Юрій (6 травня) з травюю.

* Якщо курка на Явдоху нап'ється води, то на Юра вівця напасеться.

З Євдокією пов'язано чимало прислів'їв:

- * На Явдохи – голі боки.
- * Євдокія красна, то і весна красна.
- * На Явдохи води по боки.
- * У Явдохи сила – весь поділ замочила.
- * Явдоха хвостом крутить – буде пісна весна.

З весняною Явдохю пов'язано найбільше завбачень та спостережень. Це природно, бо ж «які Явдохи, таке й літо».

Свято Шевченка і День Жінки в Готлобі

8 березня українці банатського села Готлоб в домівці СУРУ відзначили День Шевченка і День Жінки. Були присутні сім українських родин з комуни Готлоб і дві з села Віжешія, яке належить до громади Готлоб.

Спочатку я переказав біографію пророка українського народу Тараса Шевченка і дещо з історії України. Під проводом Одоті Корнищан голови сурівської організації, ми заспівали пісню «Думи мої, думи мої» і кілька українських народних пісень із збірника Марії Чубіки, зібраних в селі Луг над Тисою. Далше ми слухали з пластинки українські пісні «Реве та стогне Дніпр широкий» та «Рідна мати моя», пісні які співає Михайло Онищук з міста Новий Сад (Войводина, Сербія). Так само відсвяткували і День Жінки, де знову ми співали різні пісні. Всі жінки отримали квіти. В кінці відсвяткували 40-річчя одруження Миколи і Одоті Корнищан.

Микола КОРНИЩАН

Призабуті ремесла

Про виготовлення домашнього полотна нам розповіли тому кілька років сестри Вікторія Ямницька та Настасія Михно із села Нісіпиту.

На жаль, Вікторія померла, а сестрі Настасії вже 93.

От що вони розказали нам:

«Сорочку робили з лену. Лен сієли у травні на своїм городі. Їго треба було полоти вліті. А на початку вересня їго вибирали, складали у горстки, витак у кіпки. Зверху накривали буреном, аби потета ни довбали насінне. Коли лен висох, їго заносили в шопу, стелили вереню, брали горстку, клали на дошку і товкли макогоном, шоби вибити з него насінне. Коли вибили насінне, ту горстку стелили на обочі, де добре гріло сонце, і то мало стоєти місяць-півтора. Витак ішли пробувати – мнели лен у руках. Єкшо терміть випадає вид стебла, уно уже готове. Лен скочували у гури та й несли в лозницю, де мали сухе місце, аби дощ ни мочів. Коли прийде Покрова і всьо збирали з городу, тогди бралиси за лен. У лозниці клали ватру, уштальювали той лен – вин собі будивси і висихав. Треба би були два палі. На тоти палі убирают терлицю, молоді дівочки ломили лен, а стариня шмогала (зачухувала) терміть із повісма. Цей усий лен треба потерти і занести у кліть.

У листопаді челідь несла в хату повісмо, їго клали за горн старовіцької печі, шоби грілоси. Наколи рано покуталиси, ґаздиня давала їсти родині і, лиш сонечко загріло, брала столец вид чістріння. Цей столец силела петельков до призьби на ґанку, брала дергівку, забивала клин, аби уна ни теліпаласи, а витак то повісмо чістрила. Котре файне повісмо, брали на кужілі, а май гирше лишели на клоче, з їкого прели на тканне на верені. Чістрити могли день або й два, залежно кілько є повісма.

Розкладали лагідки (кучки) на присьбі, брали кужівку, змочували водов і навивали кужелі. Напоследку побризкували водов, аби кужіль тугонько тримавси. Кужілі заносили в кліть або в хату. А витак, коли була свобидна година, бралиси прести на веретені ці кужілі.

Одно пасмо мало тридцять чісниц. В одній чісници мало бути по три нитці. Виходив файний клубок на полотно, коли в нему було вісім пасем прежі. Ці клубки мотали на мотовило, котре мало два метри, і мотали ці нитки з веретена; нитки мали бути такі грубі, ек игла до шиття. Єк набиралоси зо двадцять клубків, таких завеликих, ек добра капуста, то виходило тридцять-сорок ліктів полотна.

Наперед заготовлєли дрива із садовини (груші або сливи), палили їх, і з того виходив добрий білий попил. У ґаздівстві був великий цебер, у него наливали 5 путень води і добавлєли пивпутні попилу, це було добрим лугом до прежі. Ту прежу, котру здоймили з мотовила, ґаздиня замочувала в цебрі на днину. Коли прежа вимокла, добав'єли теплої водички і жмакали на маґлівниці. Жмакали доти, поки вже ни було витко попелу на прежі. І уна ставала білов.

Витак це складали на коромисло і несли у потік, де було зроблене перило з каменю

ВИГОТОВЛЕННЯ ДОМАШНЬОГО ПОЛОТНА

(з долини було май мале камінне, а зверху був файний гладкий камінь, покладений навскіс, аби зчурала вода, коли прали праником). Праник робили з ясеню. Цу прежу полокали у чістій воді. Витак її несли до хати. Єк надворі було морозно – вішіли на гредки перед хати. Прежа вимерзала і ставала ше біліша. Надворі уна трохи присихала, її брали до хати і досушували верх печі на жердках. Уже ек висохла прежа, клали на самотоку (уна схожя на оленечі роги). Витак цу прежу звивали у клубки і брали на сновалку. А ек видти забирали, то робили з неї махталі.

Це була основа, котра мала бути тонша, ек тканне. Основу і тканне несли до ткалі, а вна вже ткала полотно. Готове полотно приносили д хаті.

Навесні брали на царинку полотно і клали їго в цебер із водичков. Коли добре вимокне, викєгали і стелили на царинку, аби сохло. Єк сонце гріло добре, то треба було

їго мити у водичці зо п'єть-шість разів. Це робили три-штири дні, а то і цілий тиждень, аби полотно ліпше відбілювалоси. Єк уно висхне, скочували в сувої і восени шили сорочки. Чоловікам шили легонкі поркиниці, аби легко було в них ходити, і сорочки по коліна. А дівочкам і челіді шили довгі сорочки – вид прошивки по котики, аби тепло було в ноги.

Могли шити сорочки із колопень, але така сорочка була май грубша, теплішя, зато бирше тикала і скобитала.

У такий спосіб виготовляли домоткане полотно, а також джерги, сукно на Гуцульщині Буковинській, Галицькій і Закарпатській. Були в селах майстрині, які особливо славились цим ремеслом.

Гуцули уміли шити ґачі і сардаки.

Хто не був пустий, тримав маржину, вівці, той сам собі робив уберю.

Юрій ЧИГА

НАША ГОРДІСТЬ ТА НАДІЯ

АНКУЦА АЛЕКСАНДРА ШУКАЛЮК

Народилася та проживає в українському селі Рогожешти із повіту Ботошани. Загальну школу закінчила у рідному селі, окрім 8-го класу, який завершила в сусідньому селі Михайленах (після того як восьмирічна школа у Рогожештах була розснвана). Тут вивчає рідну мову із викладачкою Юліаною Ватаманюк, під керівництвом якої підготовляється та бере участь в олімпіадах з української мови. У 8-му класі отримує спеціальну нагороду на національному етапі вищеназваної олімпіади.

Двічі нагороджена на повітовій олімпіаді «Традиційне мистецтво» спеціальним дипломом (4 червня 2005 р., 4-ий випуск) і третім місцем 1 червня 2006 р., 5-ий випуск).

Вступає у Сереті до технічного коледжу ім. Лацку Воде, до українського класу філології, де вивчає рідну мову із викладачкою Антонетою Крайнічук.

Бере участь в олімпіадах і шкільних конкурсах, які кожного року організуються на українській мові.

В 10-му класі отримує I-е місце на повітовому етапі національної олімпіади з української мови, а на національному рівні нагороджена відзнакою. Також I-е місце отримує на конкурсах «Разом у різноманітності» та «День рідної мови» по есе.

Минулого шкільного року закінчила коледж, а нині студентка першого курсу на філологічному факультеті (українсько-

румунський відділ) у Сучавському університеті ім. Штефана Великого.

Свою рідну мову любить, поважає та бажає продовжувати удосконалюватися у ній.

Улюблений твір це «Украдене щастя» Івана Франка, а особливо головний персонаж Анна – один із найяскравіших образів жінки в українській класичній літературі. Він втілює чарівні риси національного українського жіночого характеру: душевне багатство, розум, чесність, щирість, глибоку поетичність.

Про себе каже, що більшість вільного часу проводить із сім'єю і друзями, любить читати, гуляти на природі. Також улюблені заняття це фотографування пейзажів та фільми.

Мотто, за яким керується – «Вчися із помилок твоїх близьких, життя короткочасне, щоб робити власні помилки».

Анка МАЙДАНЮК ШТЮБІАНУ

СЕРЦЕ МАТЕРІ

(Продовження з минуло номера)

Румунська народна казка

Беркут закутався в коси і хрипко закаркав:

– Он там, далеко-далеко, темний ліс. За ним дорога, яка приведе тебе до палаців Богації. Але ліс той безмежний, густий, як віник, а в ньому повно диких звірів. Тобі не вдасться пробратися через нього!...

Беркут іще не закінчив каркати, а вдова вже пішла в дорогу. З неймовірними труднощами перебралася вона через обледенілу гору, провалювалася в снігові замети, вибиралася з них і все йшла і йшла вперед, аж поки опівдні опинилася в дрімучому лісі.

Праліс був такий густий, що мати ледве пробиралася між деревами та колючими чагарниками, які шматували одяг і рвали тіло.

Вона була вкрай стомлена і виснажена, а в очах її світився такий сум, що навіть хижі звірі не наважувалися чіпати її. Та ось вискочив здоровенний сірий вовк і закричав:

– Що тобі тут треба, жінко, і як ти посміла зайти в мої володіння?

Бідолашна мати зупинилася перед сірим вовком і заплакала:

– Вовче, володарю лісу! Я ніколи б не наважилась зайти в твої володіння, коли б королева Богація не вкрала моїх дітей...

Вибач мені і скажи, будь ласка: куди йти, щоб потрапити до її палаців?

Вовк, ошкірившись, вислухав матір, а потім завив:

– Ти повинна віддати мені свої білі зуби, бо я – Голод! Я вічно голодний, а мої зуби вже затупилися! Тільки тоді я покажу тобі, куди поїхала Богація!

Мати віддала вовкові свої білі, мов

перламутр, зуби.

– Ось тобі мої зуби, вовче! Тільки скажи, куди мені йти?

– Он туди! – показав вовк. – Бачиш піски, що сяють під сонцем? Тільки ти ніколи туди не дійдеш! Ніколи! Чуєш?

Та мати вже не слухала його. Вона поспішала в синю далечінь. Ішла довго-довго. І ось, нарешті, дійшла до сипучих пісків, що сяяли під сонцем. Ноги її глибоко вгрузали в пісок, спека обпалювала тіло. Мучила спрага. І ніде жодної краплини води.

Господаркою цього краю була велика жаба із зеленою зморщеною шкірою та вибалушеними, наче блюдця, очима.

Мати попросила жабу, щоб та показала дорогу до палацу Богації. Жаба пильно подивилася на неї своїми банькуватими очима і заквакала:

– Знай, жінко, що я – Спрага. Я скажу, куди треба йти, але тільки тоді, коли ти віддаси мені свої рожеві нігті. Я ритиму ними пісок, щоб знайти воду!

Не промовила мати ні слова. Мовчки віддала жабі свої нігті й пішла туди, куди та сказала...

Довго ще мати ходила, багато зазнала страждань і мук, аж раптом, перед заходом сонця, помітила на вершині сірої стрімкої скелі золотий палац. Сकेлю обмивала каламутна й чорна, немов глибока ніч, вода. Палац був прекрасний. Але наскільки він гарний, настільки ж ядуче повітря висіло над ним... Мати згадала, що саме таким запахом віяло й від хустки, якою махнула їй в обличчя Богація... Отже, це і є палац Богації. Над каламутною водою перекинувся перловий міст, з'єднуючи берег із палацом. І мати пішла тим мостом. Серце її повнилося радісними надіями. Ослабленими руками вона постукала в єдині великі ворота, які вели в палац. Але ніхто їй не відповів. Мати ще раз постукала. Потім стукала ще й ще... Тільки тоді, коли на небі зійшов місяць, ворота відчинилися. І побачила мати на порозі палацу привида.

(далі буде)

Тарас ШЕВЧЕНКО

ЗАЦВІЛА В ДОЛИНІ ...

Зацвіла в долині
Червона калина,
Ніби засміялась
Дівчина-дитина.
Любо, любо стало,
Пташечка зраділа
І защебетала.
Почула дівчина
І в білій свитині
З біленької хати
Вийшла погуляти
У гай на долину.
І вийшов до неї
З зеленого гаю
Козак молоденький;
Цілує, вітає,
І йдуть по долині,
І йдучи співають.
Як діточок двоє,
Під тую калину
Прийшли, посідали
І поцілувались.
Якого ж ми раю
У бога благаєм?
Ран у серце лізе,
А ми в церкву лізем,
Заплющивши очі,—
Такого не хочем.
Сказав би я правду,
Та що з неї буде?
Самому завадить,
А попам та людям
Однаково буде.

ДІВЧА ЛЮБЕ, ЧОРНОБРИВЕ ...

Дівча любе, чорнобриве
Несло з льоху пиво.
А я глянув, подивився –
Та аж похилився...
Кому воно пиво носить?
Чому босе ходить?..
Боже сильний! Твоя сила
Та тобі ж і шкодить.

З 8 Березня щиро вітаєм,
Вам любов і тепло віддаєм,
Хай у серці весна розквітає,
І життя щастивішим стає!

З 8 Березня

Прислів'я про матір

Нема того краму, щоб купити маму.

Матері ні купити, ні заслужити.

Дитина плаче, а матері боляче.

У дитини заболить пальчик, а в матері серце.

*Нема у світі цвіту гарнішого над
Маківочки; нема ж і роду ріднішого над
матіночки.*

*Рідна мати високо замахує, а помалу
б'є.*

*Материн гнів, як весняний сніг: рясно
випаде, та скорє розтане.*

*Мати одною рукою б'є, а другою гла-
дить.*

*Доти ягнятка скачуть, доки матір
бачать.*

Сліпе щеня і те до матері лізе.

На сонці тепло, а біля матері добре.

*Матері кожної дитини жаль, бо котро-
го пальця не вріж, то все болить.*

*У кого є ненька, у того й голівонька
гладенька.*

*Мене мати цілий вік дурила: Казала
«битиму», та й не біла.*

Яка мама — така сама.

*Жінка для поради, теща для привіту,
матінка рідна, лучше всього світу.*

*Нема тих яток, що продають рідних
маток.*

*Нема в світі правди — тільки рідна
мати.*

*Як мати рідненька, то й сорочка
біленька.*

Олекса ЮЩЕНКО

РУКИ МАТЕРІ ЦІЛУЙТЕ...

«Тільки мамі цілуй руку...»
І Франко.

Цілуйте руки тільки матері,
Що вибирали плоскінь в матірці.
Що шили хлопчику сорочку,
Що заплітали коси дочкам;

Цілуйте руки тільки ненині,
За полотно її простелене,
За буряків рядки провірені,
За всі стежки важкі, незмірені;

Цілуйте руки тільки матінки,
Що не ховалася у затінки,
Що за сім'ю щоднини дбала —
Копала, сіяла і жала...

А серце виплескала в квіти,
Яким не можна не радіти,
У вишивки, барвінок, м'яту,
В пісень красу дзвінку, багату;

І навіть хата ваша стала
Неначе пісня... Закувала
В кутку у ній зозуля сива...
А ще нема якого дива.

Он павичі в кущі калини,
Крильце над квіткою бджолине,
Соняшники золоточолі
І жайворон у чистім полі...

Від отієї пісні-серця
Вже хата злинула, здається,
Летить, щоб цілий вгледів світ
І матері почув привіт;

Цілуйте руки незагосні,
Що обнімали сина воїна,
За рушники її на стінах,
За цвіт по горах і долинах;

Цілуйте рідні, мозолясті,
Вони у радості й нещасті,
Де б ти не був у дальнім світі,
Обнімуть руки працювиті...

Цілуйте руки, руки нени.
Імення матері — священне,
Імення матері єдине.
Рук не забудь повік, людино!

СУРУ - 25 РОКІВ!

Ставлю читачам запитання: 25 років це мало, чи багато? З моєї точки зору, якщо за цей час щось зроблено, то багато, якщо ні...

Хочу дещо написати про діяльність Марицейської організації СУРУ протягом чверті століття.

Чому саме я пишу? А це тому, що мене обрали головою цієї організації і так завдали багато клопоту моїй бідній головоньці.

Перший крок? З Дмитром Шведуняком (викладач музики) створили ансамбль «Барвінок», який складався з людей, які грали на різних інструментах, та солісток.

Якби я мав знати, що це буде тяжка робота, був би не запрягався. Що ми за ці роки зробили? Спершу скажу кілька слів про «Барвінок». Де ми виступали?

У Чернівцях – два рази, у Ботошанах – два рази.

Виступали в Калинештах Енаке, Калинештах Купаренко, Шербівцях, Балківцях, Радівцях, Городніку, Кимплунзі, Молдовиці, Сучаві (два рази) і навіть у Бухаресті.

Марицейська організація СУРУ провела вісім випусків фестивалю «Співжиття». Фестиваль був підтриманий Бухарестським СУРОМ (не всі випуски). Тут же у Марицеї відбулися і три випуски фестивалю «Співжиття» тільки для учнів.

Треба нагадати і акцію «Шевченко і Пущення» у Марицеї – три випуски.

Кілька разів ми приймали різні делегації із України: ансамблі, письменників.

До нас у 1992 р. загостив навіть Іван Плющ, голова Верховної Ради України.

Ми приймали українського адмірала, навіть і посла США в Румунії.

Багато разів члени нашої організації відзначали День героїв.

При сурівській організації до мого виходу на пенсію існував гурток учнів-енігмістів під назвою «Еврика».

Що ми робили? Розв'язували ребуси, брали участь у різних конкурсах чи то в журналах, чи організованих «Радіо Яси».

Ім'я членів гуртка «Еврика» були відзначені у журналах та «Радіо Яси» сотні разів!

Може, багато я призабув, але не хочу, щоб читачі сказали: «Щось цей Коля забагато хвалиться».

Зроблю певні підсумки.

Спочатку хочу відзначити кількох сурівців, які допомагали мені в роботі. Це Дмитро Шведуняк, Віктор Козарюк, Юрій Николайчук, Юрій Якобан, Юрій Руднік, Тоадер Кирилук, Ілля Робчук та інші.

Були членами ансамблю «Барвінок» солістки Лоредана Процюк, Джорджета Таїс, Віолета Робчук, Аліна Сав'юк, Анна Марія Бікіу, Марія Хом'юк, Ралука Робчук.

Ось ім'я тих, що грали на різних інструментах: Дмитро Шведуняк, Іван Опарюк, Дан Пітік, Юрій Курилець, Дмитро Робчук, Сорін Николайчук, Драгош Лукан, Іван Калинюк, Юрій Кобзюк, Каталін Робчук, Мітіка Робчук, Мугурел Кобзюк, Юрій Опарюк, Василь Зелезняк, Віктор Житарюк.

Допомагали мені і спонсори та люди, які визнавали себе українцями.

Хочу написати кілька слів і про бувшого депутата (хай йому буде земля пером і пухом!) Вікентія Николайчука. Він багато допомагав Марицейській організації, «витагав» грошей із своєї кишені. Треба сказати, що дав власних грошей, а не державних, на різні акції, які відбулися в школах сіл Марицея та Калинешти Енаке. А на будову церкви у Марицеї подарував понад 10.000.000 лейв (нині 1000 нових лейв) і навіть заплатив за 5 образів.

Хоч пан Вікентій Николайчук мешкав у місті Радівцях, він записався до СУРУ села Марицея.

Що я ще хочу сказати?

Я був дуже упертим, давав все на культуру. Так сталося, що коли я вийшов на пенсію, один викладач із Марицеї «ляпнув»: готово, без пана Колі, нехай сидить дома!

Микола КУРИЛЮК

Фото автора

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@gmail.com

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК

UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор

МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК

Редактор – **Тереза ШЕНДРОУ**

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОУ

Редакція: Радіу Попеску № 15, Бухарест

Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724

Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія

Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România